

238

Ἡ φιλοσοφία δὲν πρέπει νὰ μείνει μιὰ διαφορετικὴ ἔκφραση στὴ συνείδηση τῆς ἀνθρωπότητας. Πρέπει νὰ δώσει πνοή, νὰ ἐμφυσήσει ψυχὴ στὰ σύμβολά της. Πρέπει κάποτε νὰ μεταμορφώσει τὸν ἄνθρωπο, ὄχι μονάχα συμβολικά, ἀλλὰ πραγματικά καὶ ὄντολογικά.

239

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἀγαποῦν τὴ σκέψη μὲ τὸ ἴδιο πάθος ποὺ οἱ ἄλλοι ἀγαποῦν τὶς ὑλικὲς ἀπολαύσεις ἢ τὶς ἐρωτικὲς ἐξάρσεις τῶν σωμάτων. Συλλογίζονται ὄχι γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας, ὄχι γιὰ ἓνα συμπέρασμα, μιὰ λύση ἢ μιὰ προσπάθεια ἀναγωγῆς. Συλλογίζονται, γιὰ νὰ χαροῦν, ἔτσι ὅπως εἶναι, ἀπέριττη καὶ γυμνὴ καὶ ἄσπιλη, τὴν ἀνθρώπινη σκέψη, τὴν πτερωτὴ ἀνθρώπινη σκέψη.

Δὲν εἶναι ποτὲ ἀρκετὰ μακρὰ ἢ στιγμὴ πού
 θὰ καταλάβουμε πόσο βάθος εἶχε ἡ ὕστατη
 κραυγὴ τοῦ Βρούτου στὴ μάχη τῶν Φιλίππων :
 « ὦ Ἄρετή, σ' ἀκολουθοῦσα στὴ ζωὴ μου καὶ
 τώρα μόλις βλέπω τί μάταιη λέξη εἶσαι ! » —
 Ἄλλοίμονο ! *Decipimur specie recti*, — εἴμα-
 στε ἀπατημένοι ἀπὸ τὴ φαινομενικότητα τοῦ
 καλοῦ, — ὁ λόγος εἶναι τοῦ Ὁράτιου, — καὶ
 ἀργοῦμε, ἀργοῦμε πολὺ νὰ καταλάβουμε τὴν
 πραγματικὴ ἀξία του, κάποτε μάλιστα τὸ κα-
 ταλαβαίνουμε τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς πού ἀνοίγει
 τὰ μελανὰ του χεῖλη ὁ τάφος μας.

241

‘Ο ἥρωικὸς ἄνθρωπος τιθασσεύει ἢ συντρίβει.

242

‘Η προσπάθεια νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τοὺς ἄλλους — τοὺς διπλανοὺς ἢ τοὺς μακρυνοὺς συναθρώπους μας — ἐξουδετερώνει τὴν πολλαπλότητα καὶ μᾶς ξαναβαφτίζει στὶς θεῖες πηγές τῆς ζωῆς.’ Αγκαλιάζουμε, γιὰ μιὰ στιγμή ἔστω, τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρη· καὶ γιὰ μιὰ στιγμή ἔστω, δροσίζεται ἡ ψυχὴ μας, ἢ ἀποξηραμένη ἀπὸ τὸν ἐγωισμό καὶ τὰ καθημερινὰ πάθη. Καὶ τότε νοιώθουμε τοὺς σιδερένιους φραγμοὺς τοῦ ἐγὼ νὰ πέφτουν καὶ τὰ κύματα τῆς καλωσύνης νὰ σβήνουν τὴν πυρὰ πού μᾶς ἔκαιγε πρὶν, καὶ πού, ἀλλοίμονο, πάλι σὲ λίγο θὰ μᾶς κάψει...

243

Ἡ εὐνοια τῆς τύχης εἶναι κι αὐτὴ μιὰ τύχη.
Μερικοὶ φθονοῦν ἢ μισοῦν τοὺς ἀνθρώπους ποὺ
ἔχουν τὴ διπλῆ αὐτὴ τύχη. "Αδίκος ψυχικὸς
κόπος! Ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος σταματοῦν
στοὺς πρόποδες, ἐνῶ ἐκεῖνοι βρί-
σκονται στὴν κορφή.

244

Ὁ ἀνθρώπινος πόνος δὲν μπορεῖ νὰ χαμηλώ-
σει ἢ νὰ σβῆσει τὸ πῦρ τῆς ζωῆς. Εἶναι τόσο
ὀρμητικὸς καὶ τόσο ἄπειρος σὲ δύναμη ὁ
πυροδότης τοῦ ἀνθρώπου!

Εἶναι σημάδι χαμηλοῦ πολιτισμοῦ νὰ μὴν μπο-
 ρεῖ κανεὶς ν' ἀνυψωθῆ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, —
 νὰ μὴν μπορεῖ νὰ βρεῖ τρόπους ν' ἀποδώσει τὸ
 πνεῦμα τους, ν' ἀντιζυγίσει τὴ δικαιοσύνη τους,
 νὰ βοηθήσει τὸ λογικὸ ἢ τὸν ἠθικὸ καθαρμό
 τους. Καὶ εἶναι πλήρης ἔλλειψη πολιτισμοῦ νὰ
 στέκεται κανεὶς παράμερα, οὐδέτερος, ξένος
 κι ἀδιάφορος, ὅταν οἱ ἄλλοι γύρω του ἀνέβη-
 καν τὴν κλίμακα τοῦ νοῦ, — τὴν κλίμακα ποὺ
 πρέπει νὰ ἰσορροπεῖ στὴ Γῆ, γιατί ποτὲ
 δὲν βρίσκει ἀντιστύλι στὰ οὐράνια.

246

—‘Η εὐτυχία, φίλε μου, δὲν εἶναι ὁ φυσικὸς καρπὸς τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπεναντίας μάλιστα: ὁ πολιτισμὸς ἀπομακρύνει τὴν εὐτυχία ἀπὸ τῆ Γῆ καὶ τὴν μεταθέτει στὸν Οὐρανό. Τὴν κάνει χίμαιρα καὶ οὐτοπία, ἴνδαλμα καὶ ὄνειρο, ἐλπίδα, ὄραμα καὶ μάταιη ἀπαντοχὴ. — Σωστὰ μιλάς. Ἡ εὐτυχία θὰ μείνει πάντοτε ἐπέκεινα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου, ἐπέκεινα τοῦ ὑψηλοῦ καὶ τοῦ χαμηλοῦ πολιτισμοῦ.

247

Μέσα στὴ φάτνη τοῦ πνεύματος θὰ γεννηθοῦν τὰ πλάσματα τῆς καρδιάς. Καὶ κάθε φορά, μ’ ὄλη μας τὴ ὑπαρξὴ θὰ προσπαθήσουμε νὰ διευκολύνουμε τὸ θεῖο τοκετό τους.

248

Ἡ ἐπιτυχία μας δὲν ὀφείλεται μονάχα στὴ
θέλησή μας. Ὅφείλεται κυρίως στὴν ἀπρό-
βλεπτη ἰσορροπία τῆς τύχης μετὰ τὴ
θέλησή μας.

249

Οἱ ἀλήθειες μᾶς κρίνουν χωρὶς νὰ κρίνονται,
μᾶς φωτίζουν χωρὶς νὰ φωτίζονται, μᾶς ἀνοί-
γουν δρόμους στὴν περιοχὴ τῆ δικῆ τους χω-
ρὶς νὰ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ τοὺς χρησιμοποιή-
σουμε. Οἱ ἀλήθειες διαλύουν τὴν δμίχλη ἀπὸ
τὶς ψυχὰς καὶ τὴν ἀφίνουν νὰ πέφτει, πυκνὴ
καὶ ἀδιαπέραστη, πάνω τους καὶ γύρω τους.

Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι εἴμαστε οἱ μόνοι πραγμα-
 τικοὶ εὐνοούμενοι τοῦ κόσμου τούτου, οἱ μόνοι
 ἐκλεκτοὶ τῆς μητέρας Γῆς. Γιατὶ ἐμεῖς μονά-
 χα μπορούμε νὰ κεντοῦμε ἓνα — ἐλάχιστο ἔστω
 — ποσοστὸ ἐλευθερίας στὸν καμβᾶ τῆς Ἀνά-
 κης· γιατί ἐμεῖς μονάχα μπορούμε νὰ πραγμα-
 τοποιοῦμε ρήγματα — προσωρινὰ ἔστω — στὴ
 Μοίρα πὺν ἔταξε σὲ καθένα μας καὶ σ'
 ὄλους ἢ Φύση ἢ ὁ Θεός.

251

Ἡ ζωὴ : στὶς χαμηλὲς στιγμὲς τῆς εἶναι ἀ-
γώνας γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὴν αὐτοσυντήρηση·
στὶς μέσες στιγμὲς τῆς εἶναι ἀγώνας γιὰ τὸν
ἐξωτερικὸ μετασχηματισμὸ τῆς καὶ γιὰ τὴν
ἐσωτερικὴ δικαιολογία τῆς· καὶ στὶς πιὸ ὑψη-
λὲς τῆς στιγμὲς εἶναι ἀγώνας γιὰ τὴν ἐπικρά-
τηση καὶ τὴ διάχυσὴ τῆς στὸ Σύμπαν, γιὰ τὴν
κυριαρχία τῆς ἐπάνω στὴ Φύση, ποὺ συχνὰ τῆς
στήνει γοητευτικὲς παγίδες καὶ σαγηνεύει
τὴν εὐγενικὴ ματαιοδοξία τῆς.

252

Νὰ ντύνεις τὴν ψυχὴ σου μὲ πύρινους πέπλους,
ποὺ θὰ τὴν φλογίζουν καὶ θὰ τὴν πληγώνουν,
γιὰ νὰ μπορεῖ ἔτσι νὰ φωτίζει καὶ νὰ ζεσταί-
νει τοὺς ἄλλους : αὐτὸ εἶναι ὅ,τι λέμε
«μεγαλοψυχία».

253

Ὁ ἄνθρωπος : ἂν δὲν ἀγαπήσει τὰ ἐπίγεια,
δὲν θὰ γνωρίσει τὰ ἐπουράνια· κι ἂν δὲν περι-
φρονήσει τὰ ἐπουράνια, δὲν θὰ γνωρί-
σει τὰ ἐπίγεια.